

**Сәкен Сейфуллин атындағы Қазақ
агротехникалық университеті**

**Ветеринария және мал шаруашылығы технологиясы факультетінің 5
курс студенті
Кажнаби Сымбат**

**«SC FOOD» ЖШС-де бұзау трихофитиясын
дауалаудағы препараттардың тиімділігі**

**Жетекшісі: в.ғ.к, доцент Ибраев Балтабек Кәрішалұлы
в.ғ.к Жанабаев Асылбек Абдрашитұлы**

Зерттеу жұмыстарының мақсаты және міндеттері. Дипломдық жұмыстың негізгі мақсаты- шаруашылықта бұзау трихофитиясын дауалаудағы препараттардың тиімділігін анықтау.

Бұл мақсаттарды орындау үшін бірнеше міндеттер алға қойылды;

1. Шаруашылықта бұзау трихофитиясының таралу деңгейін зерттеу.
2. Бұзаулардың трихофития ауруын емдеудің тиімді әдісін анықтау.
3. Бұзаулардың трихофитиясына қарсы жүргізілген ветеринарлық шаралардың экономикалық тиімділігін анықтау.

«SC Food» ЖШС

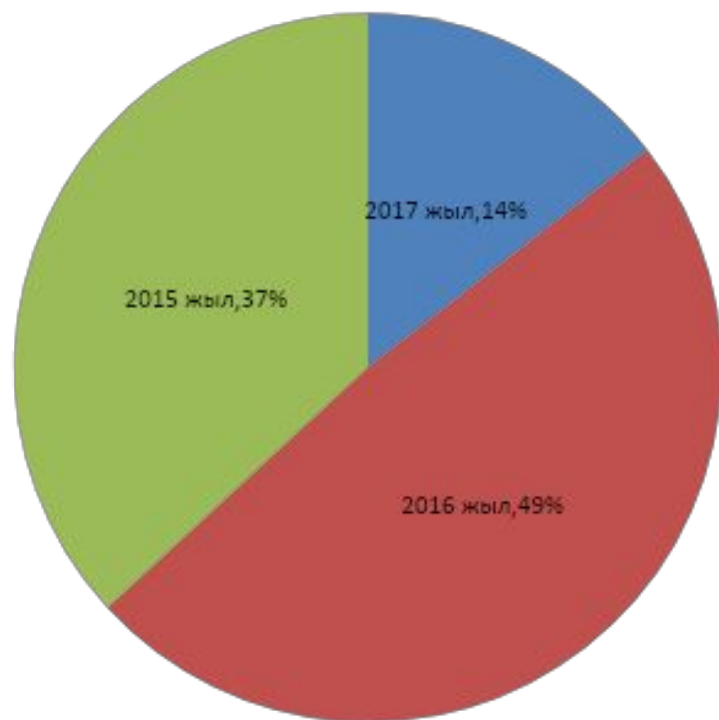
- Сурет-1 Шаруашылықтың базалар құрылымы

Кесте 1. «SC Food» ЖШС мал шаруашылығы саласының сипаттамасы

Мал топтары	Мал басы		
	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.
Сиырлар	1006	1045	1014
Тайыншалар	349	327	382
Бұқалар	35	35	39
Туылған бұзаулар	681	680	631
Бордақылаудағы малдар	275	291	194
Барлығы	2346	2378	2260

Кесте 2. Триофитияны анықтау үшін жүргізілген микроскопиялық зерттеу нәтижесі

№	Жыл	Барлық бұзау саны	Зерттелінген бұзау саны	Трихофития қоздырушысы бөлініп алынды	Ауруға шалдығу көрсеткіші (%)
1	2015	680	45	11	24,4
2	2016	631	187	60	32
3	2017	633	220	32	15

**Сурет 2. Шаруашылықта
бұзаулардың ауруға шалдығу
қарқыны**

Қолданылған препараттар тізімі

**Сурет 3. ЛТФ-130
препараты**

- ЛТФ-130 ІҚМ трихофитиясын емдеу және алдын алу үшін қолданатын вакцина. Еккеннен кейін 30 тәулік ішінде спецификалық иммунитет қалыптастырады. Ұзақтығы- 7 жылдан кем емес.

Кесте 3. Мүйізді ірі қара малдардың трихофитиясына терапиялық және профилактикалық мақсатта «ЛТФ-130» вакцинасы қолдану

Бұзаулардың жасы	Доза
1айдан 4 айға дейін	5 мл
5 айдан 8 айға дейін	8 мл
8 айдан жоғары	10 мл

**Сурет 4. Вермет
вакцинасы**

- Вакцина «Вермет»
- Жануарлар дематофитозына қарсы лиофилизирленген тірі вакцина.
- Егілген жануарлардв екінші ретте еккенен кейін 25-30 тәулікте жануарда иммунитет пайда болады. Ұзақтығы 12 айдан кем емес. ІҚМ, түйе және қойларға арасына 14 күн салып екі мәрте егеді.

Кесте 4. Жануарлардың дерматомикозына қарсы «Вермет» вакцинасын қолдану

Бұзаулардың жасы	Профилактикалық мөлшерде	Емдік мөлшерде
1 айдан 4 айға дейінгі бұзауларға	1,0 мл	2,0мл
4 ай және одан жоғары бұзауларға	2,0 мл	4,0мл

Сурет 5. Ям жақпамайы

- Ям жақпа майы. Фунгицидты-бактерицидтік препарат. Тері ауруларына қарсы (трихофития, дерматит, қышыма т.с.с). Жақпа майды зақымдалған жерге және жара айналасынан 2-4 см жерге шығарып жағады. Қабыршақтардың түсуіне дейін күніне 1-2 рет жағып отырады. Әдетте жаға бастаған күннен 7-70 күнде қабыршақтар түсіп, жаңа түктің шыға бастағанын байқауға болады. Қабыршақтадыңқайтабайда болабастағанын байқасақ ем қайталанады.

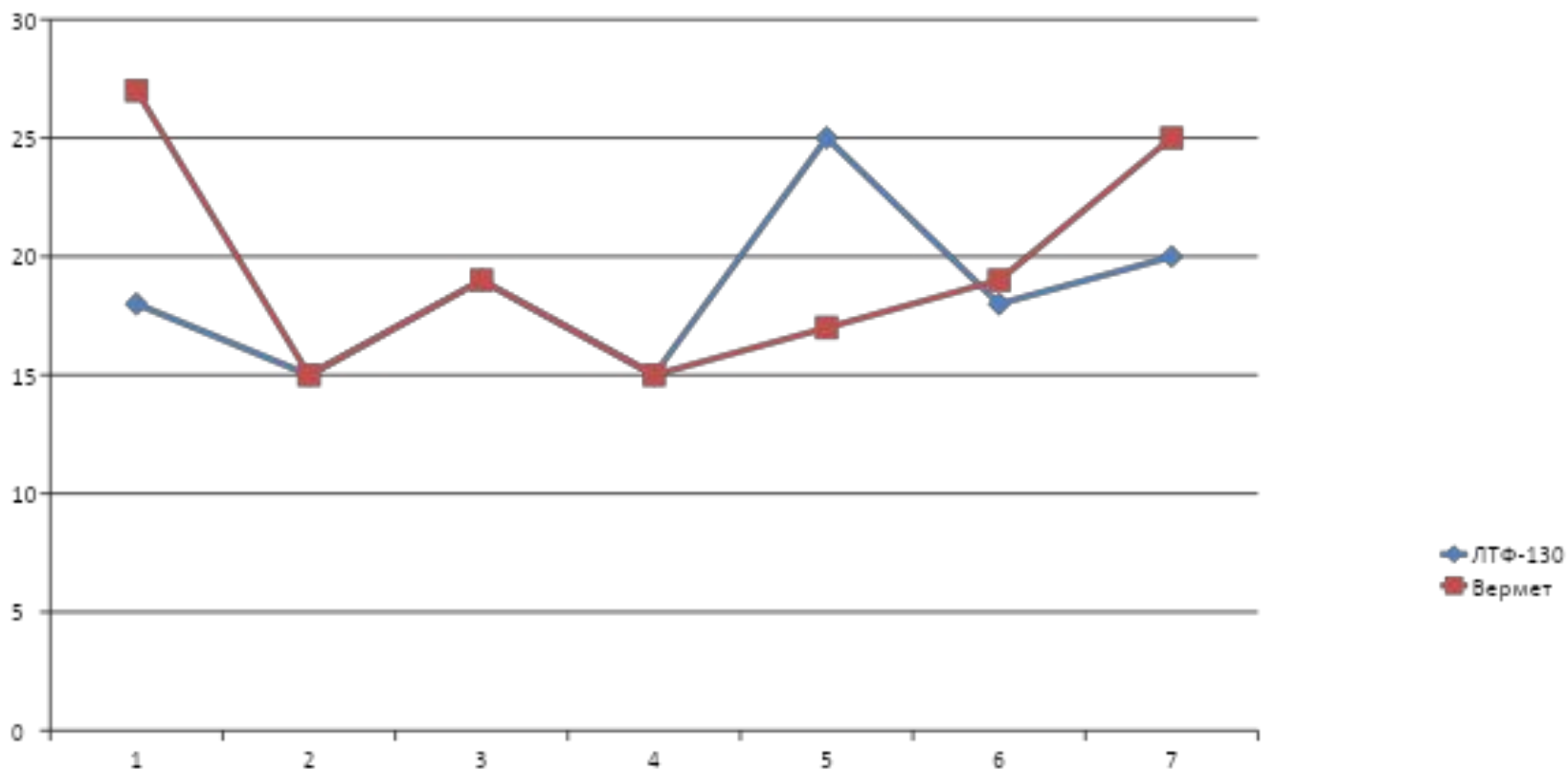
Сурет 6. Бұзау денесіндегі ауру ошағында қабыршақтардың түскеннен кейінгі көрінісі

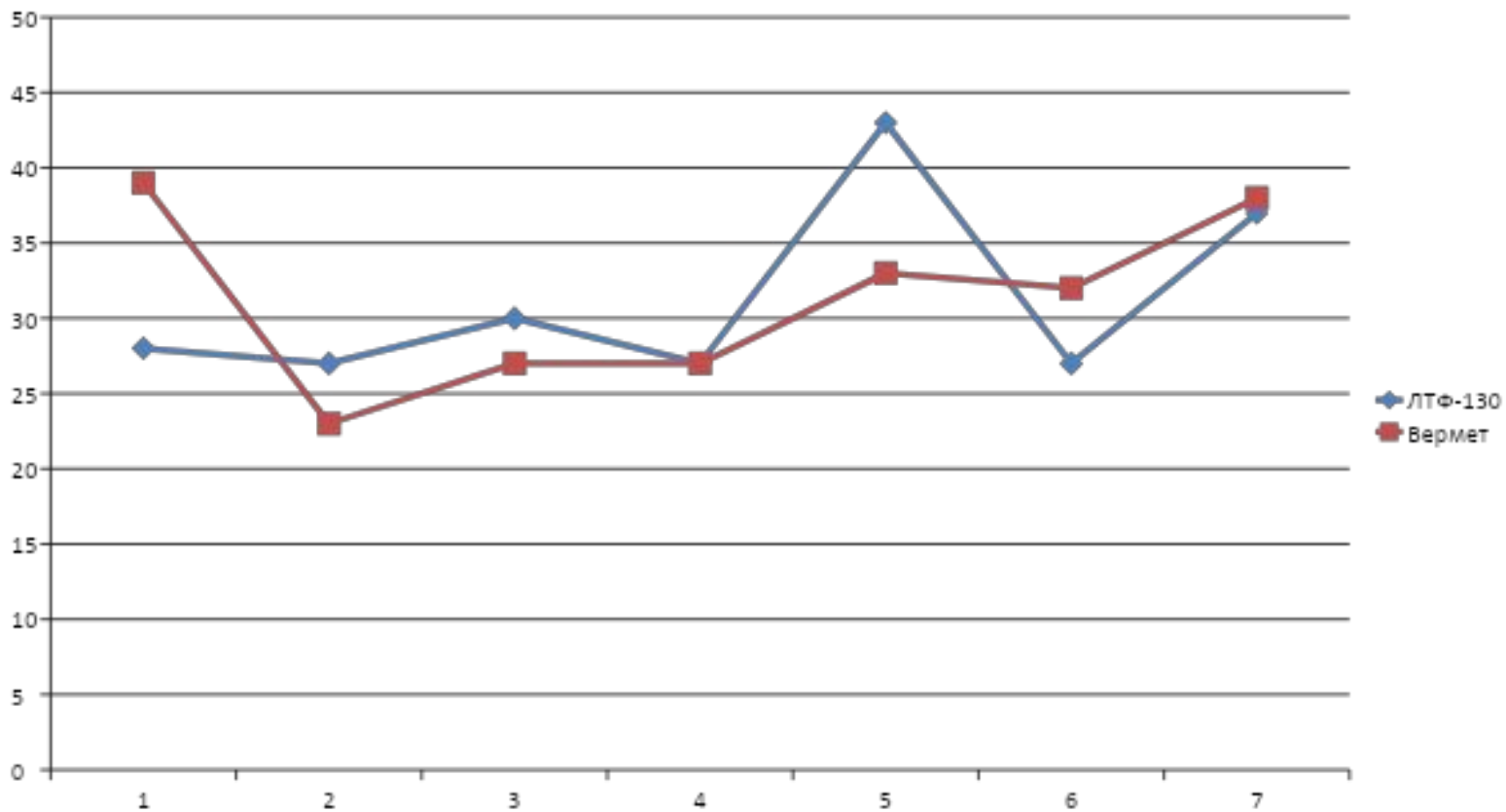
Сурет 7. Трихофитияға шалдыққан бұзаудың жарақаттану ошағы.

Кесте 5.Зерттеу жұмыстары нәтижесі

№	Зертте лген бұзаул ар саны	Бағасы, тг	Дозас ы	Нәтижесі	Емде лу қарқы ны, %
1- топ (ЛТФ-130)	7	400/ 10 доза	8 мл	<p>Орташа есеппен зақымдану ошақтары екінші еккеннен кейін 18-19 тәулікте қабыршақтана бастады.</p> <p>Ал қабыршақтар екінші еккеннен кейін 31 тәулікте түсе бастап, зақымдану орнында жаңа жүн қабаты өсе бастағанын байқауға болады.</p>	100
2-топ (Вермет)	7	210/ 10 доза	4 мл	<p>Орташа алғанда бұзаулардың зақымдалған ошақтары 2 мәрте еккеннен соң 19-20 тәулікте қабыршақтанып, қатая бастады.</p> <p>Ал қабыршақтар екінші еккеннен кейін 31 тәулікте түсе бастап, зақымдану орнында жаңа жүн қабаты өсе бастағанын байқауға болады</p>	100

Сурет 8. Зақымдалған ошақтардың қабыршақталуы уақытының салыстырмалы көрсеткіші

Сурет 9. Зақымдалған ошақтарда қабыршақтардың түсе бастауы уақытының салыстырмалы көрсеткіші

A

B

Сурет 10. Бұзауларды вакциндеу

Сурет 11. Жануарлардың терісін өндеу үшін жақпа май дайындау барысында

- ЛТФ-130
 - Бағасы- 400 тг/ 10 доза
 - Иммунитет- 7 жылдан кем емес
 - Аурудан сауығу қарқыны- 100%
 - Зақымдалған жердің қабыршақтануы- ~18-19 тәуліктен бастап
 - Қабыршақтардың түсе бастауы- ~31 тәуліктен бастап

- Вермет
 - Бағасы- 210тг/ 10 доза
 - Иммунитет- 12 айдан кем емес
 - Аурудан сауығу қарқыны- 100%
 - Зақымдалған жердің қабыршақтануы- ~19-20 тәуліктен бастап
 - Қабыршақтардың түсе бастауы- ~31 тәуліктен бастап

Сурет 12. препараттады салыстырмалы бағалау

Қорытынды

- Дипломдық жұмысты орындау барысында шаруашылықта 2260 бас мал ұсталынған болатын. Барлық мал басына шаққанда ауруға 2,6% бас мал шалдыққан.
- Жұмыс барысында ауруға препараттардың тиімділігінанықтау үшін ЛТФ-және Вермет вакциналары қолданды. Бақылау топтарында вакциналардың емдік көрсеткіштері 100% құрады.
- Шаруашылықта негізінен тірі мал сату жұмыстарымен айналысады. Ауруға шалдыққан мал тірі салмақ қосу, тері жамылғысының бұзылуы, арықтау, сирек жағдайда өлімге шалдығады. Бұл жағдайда шаруашылықтан мал шығару төмендейді. Тірі салмақ қосуға кеткен шығынды есептей келе орташа есеппен барлық ауру бұзауларға шыққанда 510000тг құрады.
- Жасалған ветеринарлық- санитариялық іс шараларды, ем жұмыстарына шығарылған шығын 25240 тг.
- Экономикалық тиімділік- 424 347теңге. ал 1 теңге шығынға келетін үлес 17 теңге.
- Жұмыс барысында қолданған препараттарға келетін болсақ:

Ұсыныстар

- **Ұсыныстар**

- шаруашылықтың сәтсіз пункттеріндегі бұзауларды, күзде алдын алу мақсатымен ЛТФ-130 вакцинасымен трихофитияға қарсы иммундап тұру қажет;
- мал орындарын таза ұстаумен қатар, мал қораларындағы кеміргіштерді үнемі жойып отыру қажет;
- шаруашылыққа әкелінген мал 30 күн карантинде ұсталуы тиіс. Карантин кезінде оларды клиникалық жолмен тексеріп, әлдеқалай дүдәмалдық туса бактериологиялық тексерулерден өткізу қажет;
- әр тоқсан сайын барлық бұзауларды клиникалық байқаудан өткізу қажет;
- мал қорларын үнемі дератизациядан, дезинфекциядан өткізіп, оның сапалығын тексеріп отыру қажет.

Трихофитияны тиімді дауалау, одан бұзауларды жедел сауықтыру, індеттік жағдайды талдау, бағалау, қадағалау шараларын ұйымдастырудың теориялық және әдістемелік маңызы бар жаңа жүйесі тәжірибеге ұсынылды.

Сондықтан жоғарыда жазылғандарды қорыта келе бұл індет ірі қара арасында жиі кездесетіндіктен, нақты мал дәрігерлік жұмыс жүргізілген жағдайда, мал басын кемітпей, одан тиісті өнім алуға, мал арасында трихофития ауруын таратпауға әбден болады.